

## **Тут рідний дім, тут Батьківський поріг**

### **Довге відповідає своїй назві**

Цей населений пункт належить до Тутовицької сільської ради. Живе в ньому нині 1026 громадян. Довге - порівняно молоде село. Свою історію, як стверджують місцеві краєзнавці, започаткувало в 30 роки минулого століття. Отже, має вік десь 70-80 років. Тут одержували земельні наділи (20-25 га) польські жовніри, які відслужили в армії. До війни 1941-1945 років це був скоріше хутір, де жили і поляки, й українці.

Розбудовуватись Довге почало в 50-60 роки ХХ століття. Житло люди зводили на піщаній косі, що тягнулася вздовж залізничного полотна, бо вся інша територія - це здебільшого торф'яники. Будуватись на них до здійснення меліорації не наслідувались. Переселялися сюди на постійне місце проживання сім'ї зі Стрільська, Тутович, Цепцевич...

Центральна вулиця Довгого має протяжність не менше 4 км. Обабіч неї і зводять тепер житло молоді сім'ї. Будинки в переважній більшості з блоків, цегли, великі, добротні. Працюють тут ЗНЗ І-ІІ ст.. ФАП, два магазини, кафе. На місці старенького клубу заклали фундамент під новий заклад культури. Є гарні Будинок молитви, православний храм. Сподіваються односельці, що матимуть і відділення зв'язку... Одно слово, село дивиться в майбутнє з надією, вірою, що і в ньому будуть зміни до кращого.

### **Берег добра та любові**

Минуло 35 років відтоді, як приїхала на роботу в Довге Стефанія Масляничук. За спеціальністю вона - вчитель початкових класів. Любов до професії, дітей відкрила в її характері організаторські здібності, риси лідера. І коли з посади - не менш як 10 років тому - звільнили директора школи, а життя поставило запитання, кому очолювати колектив, довірили Стефанії Данилівні. І не помилились. Педагоги під її началом роблять усе можливе, щоб дати дітям знання, виховати чесними, правдивими, вчать серцем і душею розуміти добро і зло, правду і неправду.

Навчаються в Довжанському ЗНЗ І-ІІ ст. 193 учні. Приміщення школи - не типова, спеціальна споруда, а добудова до дитячого садка. Але класні кімнати світлі, просторі. Разом з директором учителі щороку прагнуть якнайкраще підготуватися до зустрічі своїх вихованців 1 вересня. Проблема, правда, є із забезпеченням узимку теплом. Педагоги дбають про організацію дозвілля, розвиток здібностей школярів. Усі 20 минулорічних випускників, як кажуть, при ділі : навчаються хто в технікумі, хто в профтехучилищах, ЗНЗ І-ІІІ ступенів. Учні відвідують гуртки, спортивні секції, гордістю секції є центр української вишивки. Навчаються в ЗНЗ діти учнів громади євангельських християн баптистів і православних, але це одна дружна сім'я. Заслуги і в цьому педагогічного колективу, бо вчить учнів поважати батьків, старших односельців, своїх однолітків, товаришів, приходити один одному на допомогу, виручати, коли хтось опинився в складній ситуації. Хлопчики та дівчатка з любов'ю доглядають за могилою поляків, які загинули в селі у

воєнне лихоліття 11 грудня 1943 року, працюють влітку в СФГ "Тутовицьке".

Цікаво, скажімо, пройшло в школі 6 грудня свято з нагоди Дня Збройних сил України. Назвали його "Нумо, козаче!". За хлопців, які мали продемонструвати свої вміння, кмітливість, силу, розум, веселу вдачу, уболівали дівчата, усі старшокласники. А потім зібрали ся за солодким столом. Одно слово, Довжанська школа є для кожної дитини, яка її відвідує, берегом добра та любові.

### **Земля - годувальниця?**

Село майже з усіх боків об ступають поля. Власниками їх на сьогодні є колишні колгоспники. Вони одержали паї - по 2.46 га землі. Багато хто віддав її в оренду СФГ «Тутовицьке», яке очолює Володимир Гоч. Адже обробити таку площу вручну непросто. Чималу частину землі використовують під городи. Є в Довгому й ферма, де «Тутовицьке» утримує 149 голів корів і телят. Доглядають їх 10-15 односельців. Дехто з них ще працює і на свинофермі СФГ "Хлібороб". А як виживати всім іншим?

Не стала поки що для жителів Довгого земля годувальницею. Бо де взяти техніку, добрива... Здача в оренду теж відчутної користі не дає. Є власники паїв, які вже господарюють одноосібно, але все-таки більшість чоловіків виїжджають на сезонні роботи, а також у Москву, Київ. У столичних містах будують дачі, ремонтують квартири. Це й дає можливість сім'ю, а багатьом – побудувати дім, купити автомобіль. Правда неабияк виручають і городи. Поки чоловіки зайняті євроремонтами жінки разом з дітьми дбають, щоб виростити для сім'ї на зиму картоплю, овочі, а для худоби – буряки, овес, ячмінь, жито... Набуток восени міняють на олію, крупи, цукор, кавуни. Багатодітні родини одержують допомогу від держави.

Майже кожен двір тримає корову (дехто й дві), коней, свиней, птицю... Зрозуміло, що не обходяться без пасовища. Але зоно вже давно не задовольняє громаду, його треба розширювати. Та землі запасу рада роздала. Забирати їх у когось? Це створить нові проблеми. Отже, заздрять у Довгому тим селам, що мають луки. Це чи не найкраща земля для випасів. А ще дає можливість заготовляти сіно. Для односельців це теж чимала проблема. Дехто, щоб мати на зиму вдосталь для худоби грубих кормів, змушений сіяти, скажімо, овес. Обробляють городи, тримають худобу, навіть корів, і вчителі. І не тільки тому, що на зарплату, навчаючи дітей, не розженешся. Чомусь тут вважають за сором купувати в чужому дворі молоко. Хочеш його пити – май своє.

### **Щоб рід був і красний, і щасний**

Сім'ї в Довгому здебільшого бататодітні, такі, наприклад, як у Світлани Степанівни та Дмитра Зіновійовича Галушків. Подружжя має 10 синів і дочок. У школі в селі навчаються Михайло, Сашко, і Сергій. Мають хлопці хороші знання, поведінку. Ті, що вже дорослі, теж шановані люди. У вихованні синів і дочок у цій сім'ї велику роль відіграє віра в Бога. Усі ходять до храму, дотримуються посту. Юним Галушкам, як і всім учням, які постували, йшли в ЗНЗ назустріч - готували пісні страви

Дочка Галушків Людмила вийшла заміж за священнослужителя, живе на Волині, Альона - навчається в духовній школі в Городку. Ця сім'я є прикладом для багатьох односельців. Варто, мабуть, зауважити, що Світлана Степанівна (на пенсії працювала дояркою) та Дмитро Зіновійович (шляховий майстер) брали участь у святі «Моя сім'я», на якому вшановували кращі з кращих родин. Подружжя вже має сім онуків. Досвіду у вихованні дітей йому не позичати.

Багато хорошого почула і про синів, дочок Ганни Юхимівни Троцьковець. Разом з чоловіком Леонідом Гавриловичем виховували 12 дітей. Росли вони міцними та здоровими, радувало це батьків. Леонід Гаврилович, будівельник за фахом, був для синів прикладом у всьому. У 1986 році працював у "Мостобуді" й направили його на ліквідацію аварії на ЧАЕС. Не знав, що одержав дуже велику дозу опромінення. Зрозумів це, коли почав хворіти. Втрату сил відчував кожен місяць, а згодом - і кожен день. Коли хвороба прикувала до ліжка, в армії одночасно служили три сини. Щоб відпустили хоч одного, довелося Ганні Юхимівні дійти аж до міністра оборони СРСР. Прожив Леонід Гаврилович після участі в ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС 1,5 року. Не вірила тоді жінка, що зуміє сама поставити дітей на ноги. Поставила. У жовтні ц.р. одружилася найменшого - Миколу. Молода сім'я живе з матір'ю. Наймолодший, як і всі сини (Володимир, Олександр, Анатолій, Валерій, Леонід, Віталій), має золоті руки. У цьому переконалися, коли зайшли в будинок. Усе тут зроблено Миколою майстерно, зі смаком. А скільки квартир за єврообразком відремонтували брати в Москві, Києві!

Багато сімей, які живуть у Довгому, дбають, щоб рід їх був і красним, і щасним.

### **Стежки взаєморозуміння та поваги**

Щонеділі, в інші свята стежки ведуть односельців кого в Будинок молитви, кого до православного храму. Але це аж ніяк не роз'єднує їх. Як і діти в школі, так і старше покоління живе дружно, поважає духовні погляди один одного. Ще десь років 15-20 тому, можливо, деякі відчуження в стосунках і були, але не зараз.

Немає в Довгому неблагополучних сімей, бездоглядних дітей, круглих сиріт. А як гарно батьки одягають хлопчиків і дівчаток! Не скажеш, що це сільська школа. Учні початкових класів на уроки, правда, ходять у формі. Не розпадаються молоді сім'ї. П'яниць теж не побачили. На все село, можливо, знайдеться кілька чоловіків, які оковиту ставлять над усе. Жінок, які зловживають алкоголем, тут, напевно, не було ніколи. Життя - найвища людська цінність. У Довгому це розуміють.

**Катерина ІВАНЧУК.**